

לקחה טוב

פרשת קרח

התשס"ט

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

8:15	הדלקת נרות שבת ניי יורק
9:45	מוצאי שבת
8:37	סזק"ש מג"א
9:13	סזק"ש גר"א
12:59	חצות

(ובמקום אחר הסתפקנו מאימתי חלה מסירת התורה, האם מעת ששמע משה, או מעת שמסר לישראל, עיין בפרשת בא) ואם כן באו עליו בטענה שעייב זאת לעצמו ולא מסר להם, וזהו מה שאמרו (במדבר טז, ג) "כולם קדושים" כו' דבר ה' ולמה תתנשאו על כל העדה? הכוונה לזה שעייב משה לעצמו פרט זה של תורה טעם פרה אדומה. ועיין בפרשת כי תשא (שמות לד, ו).

(רבי שמעון משה דיסקין - משאת המלך)

"ויקח קרח" וכו' - והלבישן טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו: טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או פטורה... (רש"י)

וראיתי להגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א בספרו למסכת ציצית, שהקשה, תיפוק ליה שיש לעשות ציצית תכלת לפי דבני מין כנף (בפשוטו לא חלק על עצם הצורך בציצית אלא על הצורך בתכלת הרי צריך מצד מין כנף), ונראה פשוט דאכתי איכא נפקא מינה אי צריך צביעה לשמה דאי מדין תכלת הרי צריך צביעה לשמה, אבל אי מדין מין כנף אין צריך צביעתן בתכלת לשמה ופשוט.

(רבי שמעון משה דיסקין - משאת המלך)

"ויקמו לפני משה ואנשים מבני-ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם"

אמרתי בביאור הפסוק הזה בדרך צחות, שיש בזה כוונה נפלאה. דהנה זה מדרכם של הבריות שאם נהגו כבוד באדם גדול מסוים במשך כמה זמן, ולאחרי זה הם מתחרטים מאיזה סיבה שהיא ואינם רוצים שוב לנהוג בו כבוד יותר מלאנשים הדיוטים, הנה הם יתביישו להתחיל תיכף להתנהג בזלזול וקלות לגבי האיש שאותו כיבדו זמן רב. אז מה עושים? מראים לכל שכאילו מה שכיבדו לפלוני עד הנה אינו בשביל שהי ראוי לעטרה זו יותר מאנשים אחרים פשוטים, אלא שגם לאנשים פשוטים והדיוטות גם כן מגיע כבוד ויקר? ועל כן להונות את הבריות הם מתחילים לכבד גם את ההדיוטות בפני קהל ועדה, למען דעת שכיבדו גם לפלוני בתורת הדיוט, ולא ממה שמעריכים את רוס ערכו.

וגם בנידון דידן בוודאי עד עכשיו חלקו קורח ועדתו כבוד רב למשה ביתר שאת מלשאר העם, ועמדו לפניו ביראת הכבוד, ועכשיו נועצו להראות לעם שמה שכיבדו למשה עד כה ועמדו בפניו, לא בשביל רוח יתירה דאית ביה, "כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (במדבר טז, ג). אלא

"בן יצהר בן קהת בן לוי" - ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו, שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט, ו) "בקהלם אל תחד כבודי" (רש"י)

ולכאורה יש לתמוה: מאי נפקא מינה אם יזכר שמו של יעקב במחלוקת זו? וכי זוהי פגיעה בכבודו? והאם כל מה שהדאיג את יעקב אבינו הוא ששמו לא יפגע? וביאור הדבר, שמכאן אנו למדים עד כמה גדלו ועמקו חשבונות שמים, ועל מה עתיד כל אדם להתבט:

הדברים מבוארים ברמב"ם (הלכות תשובה ג, ב), שאת משקל החטאים והזכויות אין אנו יודעים, משום שהם נעשים בדעת עליון, ולפיכך עלינו לתת את דעתנו על כל פרט בחיינו, שמה נתבע בנקודה שאין אנו שמים לב אליה. יתכן שהקב"ה ידון את האדם על חילול שבת שיעשה נכדו, משום שאם ה' מנחך את בנו טוב יותר, יתכן שהבן ה' מצליח לחנך את הנכד, את הנין, והי' מונע את חילול השבת של צאצאי צאצאיו. ונמצא שהסבא נידון על חילול השבת של נכדו, משום ששורש החטא נעוץ בסבא - בחוסר החינוך, שלא העניק לבניו.

וזאת היתה בקשתו של יעקב אבינו שלא להזכירו בפרשת קורח - שלא יהי חטא זה מתייחס בשרשו אליו, לפי שחינוכו לבניו הי' מושלם, ולפיכך אין לו שייכות לאותה תקלה שאירעה לצאצאיו.

(רבי אלעזר מנחם מן שם - מראש אמנה)

מה ראה קרח? - ראה פרה אדומה (מדרש פליאה)

ורב המשנסיים מתנינים לבאר פליאה זו מה תלוי זה בזה.

ונראה דבפרשת יתרו (שמות כ, טז) "ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה", וברמב"ן כי חשבו שירצה האלהים לדבר אליהם כל המצוות, ולכן אמרו "קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אלהינו, ואתה תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלהינו אליך ושמענו ועשינו" והקב"ה הודה לדבריהם. ונראה דאמנם רק מחשבתם היתה כך, אבל לא עמד הקב"ה למסור להם כל המצוות, אולם ברשב"ם איתא: ואלמלא שאמרו כך, יש לומר שהי' אומר להם הקב"ה כל המצוות מפני.

נמצא לדעת הרשב"ם ואף הרמב"ן, מכל מקום לדעת ישראל עמדו לקבל כל התורה כולה מפי הקב"ה, אלא שעשו למשה שליח לזאת. ומעתה באם יחסיר מלמסור להם פרט אחד הרי זה כאילו מעל ח"ו בשליחותם, ומעתה לדעתם פרשת פרה אדומה שהקב"ה אמר למשה: לך אני מגלה טעמה (במדבר רבה יט, ו), הרי לכאורה הי' זה בכלל מסירת התורה

פנינים לפרשה

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן"

(טז, א)

לקח עצמו לצד אחד להיות נחלק מן העדה לעורר על הכהונה (רש"י)

ויש לפרש דהנה קרח טען שלו ראוייה הכהונה מפני יחוסו שהוא בן יצהר בן קהת בן לוי, אבל שכח שיש להיחוס שני צדדים, מצד האחד האבות שהיו קדושים בארץ, ומצד השני אם הוא בעצמו בן ראוי למלא מקום אבותיו, שילך בעקבותיהם שלא יבושו בו בעלמא דקשוט, כמו שפירש בשל"ה הקדוש (תורה שבכתב פרשת בחוקות) את הפסוק (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי" דכתיב בתוכחה, שזה הוא קטרוג לאדם אם אבותיו היו ארזי לבנון והוא כאזובי קיר, ולו שת קרח ליבו לכל שני הצדדים האלה, כי אז לא הי' עולה בדעתו לעורר על הכהונה ולומר שהיא יאתה לו, שהרי אף על פי שהוא בן גדולים, אבל הוא בעצמו אינו ראוי לאיצטלא זאת, אבל קרח לקח עצמו לצד אחד, מה שאבותיו הי' גדולי ישראל הציע לנגד עיניו, אבל הצד השני שנוגע לו לעצמו לא הציג.

(רבי מנחם סגל פאלק - שו"ת "חלק הלוי")

מה ראה קרח לחלוק על משה? פרשת פרה אדומה ראה (ילקוט ראובני פרשת חוקת)

בדרך הפשוט יש לומר דאיתא מחלוקת בין הקדמונים אם יש לומר טעם למצוות התורה. וכמעט נראה שהוא מחלוקת רבי שמעון וחבריו אי דרשינן טעמא דקרא, ולפי דעת הרמב"ם (מורה נבוכים ג, כו) הוא פלוגתא דאמוראים. ולכאורה יש לדקדק דהא מדכתיב בפרה אדומה (במדבר יט, ב) "זאת חוקת התורה" שפירש שאין להרהר בה, מכלל דבשאר מצוות הורשה לתור אחר הטעמים. ונראה לי דמאן דאמר שסובר שאין לומר טעמים במצוות, מתרץ ד"זאת חוקת התורה" לא נאמר רק לגבי משה, כי לו נתכנו עלילות וטעמי כל המצוות מלבד מצוות פרה אדומה, אבל לכל אדם חוץ משה גם טעמי שאר מצוות נעולים, אבל קרח עם גאוותו החזיק את עצמו במדרגת משה לכן סבר שהורשה לו לתור ולדרוש בטעם כל המצוות ולכן נתעטף בטלית שכולה תכלת בלא ציצית, כי חשב שטעם התכלת רק לזיכרון השמים וכסא הכבוד, וכיון שהטלית תכלת כולו, אין עוד טעם למצוות התכלת בציצית ח"ו...

(רבי רבי ברוך פרנקל תאומים - מרגינתא דר"ב)

שעמדו לפני מצד שכן דרכם דרך הנימוס לקום אף לפני אנשים פשוטים הדיוטות, ולכן התחילו לחלל כבוד ולקום גם בפני אנשים פחותים מבני ישראל כמו שעמדו לפני משה, וזה שאמר "ויקומו כו" והוא כאילו כתב "ויקומו חמשים ומאתים נשיאי וכו' לפני משה ואנשים מבני ישראל, לחלק כבוד ולעמוד לפני משה ולפני אנשים מבני ישראל שווה בשווה.

(רבי דוד יצחק אלטשולר – וזאת מנחות)

"ויקח קרח בן קהת בן לוי ודתן ואבירים בני אליאב ואון בן פלת.... ויקהלו על משה ועל אהרן ואמרו אלהים רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ד' ומדוע תתנשא על קהל ד'?" (טז, א-ג) וקשה, הלא בפרשת יתרו כתיב, "ויאמר ד' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם" (שמות יט, ט), ואיך מלאו ליבו של קרח לחלוק על משה?

ושמעתי מהרב הגאון הדרשן מוריני הרב יעקב נ"י מגיד מישורים ומורה צדק דווילנא שמאר, דפרשת ציצית הנאמרה תחילה הטעתו (דפרשת שלח נגמרה בפרשת ציצית) דבפרשת ציצית כתיב, "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלהיכם" (במדבר טו, מ), והי' סבור קרח דמה שנאמר לו למשה "הנה אנכי בא אליך בעב הענן וגו' וגם בך יאמינו לעולם", הוא רק עד מצות ציצית, אבל משניתנה לישראל מצות ציצית, אשר בזה נעשו כולם קדושים כנ"ל, מעתה אין לו להתנשא על עם ה', וזה שטען "כי כל העדה כלם קדושים", רצונו לומר על ידי מצות ציצית נעשו כולם "קדושים", ובתוכם ה', ומדוע תתנשא על קהל ד'?! רצונו לומר מעתה אין לכם להתנשא על קהל ה'.

(רבי יצחק רייטבארד – קהלת יצחק)

"וישמע משה ויפל על פניו" (טז, ד) מה שמועה שמע ויפל? אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: שחשדהו מאשת איש, שנאמר "ויקנאו למשה במחנה" (תהלים קו, טז). אמר רבי שמואל בר יצחק: מלמד שכל אחד ואחד קינא את אשתו ממשוה וכו' (סנהדרין קי).

כי בידוע: אשתו של און בן פלת לא נמשכה אחר מעשה קרח (שם קט:), ועל הנשים לא נזר גזירת המרגלים, לפי שהן היו מחבבות את הארץ. האנשים אומרים "ניתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר יד, ד) והנשים אומרות "יתנה לנו אחוזה" (רש"י במדבר כו, טד), ובכלל לא מוזכר אף פעם שהי' לנשים חלק בתרעומות שהתרעמו בני ישראל על משה, ולכן חשדו את משה מאשת איש, כל אחד ואחד קינא את אשתו ממשוה, דמסתמא לא לחינם הם עומדות לצידו.

(רבי אברהם בנימין שמואל בנימין סופר - כתב סופר)

"וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע ד' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו" (טז, ה)

יש לפרש עניין זה שאמר לקרח "בוקר" ופירש רש"י שרמו דכמו שלא נוכל לשנות בוקר לערב כן לא יוכל לשנות הכהונה, על פי מה שאמרו (במדבר רבה יח, ג, ומובא ברש"י) שקרח הליבשם טליתות שכולן תכלת, ואמר

שטלית שכולה תכלת פטור מחוט של תכלת, ורצה לחוות שכלו על המצוות. ובאמת אין השגתנו משיג הדעת תורה בקיום המצוות, וביותר מצות ציצית שיש לה מעלה יותר משאר מצוות, דשאר מצות בכוחם רק להגן ולא להציל מן העבירה כדאיתא בסוטה (דף כא.) וציצית מציל מן העבירה כדאיתא במנחות (דף מד.) שהצילה מן זנות לאיש שהי' זהיר במצות ציצית, ועיין אליה רבה (סימן כד סעיף קטן ג) שהביא בשם מקור חיים דאף דמצוות אין מצילות מיצר הרע, מכל מקום מצות ציצית מצילה כיון ששקולה ככל המצוות, ועוד מטעם דתלה רחמנא מצוה זו כנגד הלב והעין, והוא כתב דדוקא מזנות מציל עיין שם, והנה מצות נקראו נר כדכתיב (משלי ו, כג) "כי נר מצוה", משום דאינו מועיל רק להגין ולא מציל, ותורה נקראת אור, משום דמציל גם כן מעבירה כדאיתא בדוטה שם, ולכן מצות ציצית שמציל גם כן מעבירה שמשולה לחיות רעות וליסטים שניצול מהם ביום, משולה לאור יום, ולכן קרח שהלעיג ממצוה זו שהיא בבחינת האור היום, אמר לו משה בתוכחה שלא יוכל לשנות בוקר.

(רבי דוד יונגרייז – אור דוד)

משה ברוח אלהים אשר בו, ראה מיד, כי קרוב העם להמשך אחרי קרח, כי נכבד מאד הי' על פני כל העם, ולא נחשד בדבר, וגדול כוחה של הסתה המזויינת בליצנות (עיין מדרש נחומא), והסכנה גדולה, וימלט את ישראל בחכמתו. בטרם עוד נכנס במשא ומתן עם קרח, הוציא כרוז כעין אותו של אהרן בעגל, כאשר קרא אהרן אז: "חג לד' מחר!" (שמות לב, ה), כן קרא הוא עתה "בוקר וידוע הי' אם היום החוצפה תסגי ולא תדע לא גבול, בקדושי ד' לא האמין ובמלאכי אלקים תשים תהולה, אם העיז לכפור ולהטיל ספק בדברים הברורים לכל ישראל כשמש בצהרים, אם החושך יפיל צללו על כל קדוש ורם, למען כחש, אל תתיאשו בני ישראל, ואל תאמרו עזב ד' את הארץ! עוד יזרח "בוקר" ויאיר או ויגוסו הצללים והאמת יראה בכבודו ובהדרו, ואלה החצופים החשוכים עוד יקראו בעצמם: 'משה אמת ותורתו אמת!' (בבא בתרא עד.) – "בוקר וידוע ד'!"

(רבי יצחק אייזיק הירשאוויץ – מיטב הגיון)

"ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ד' מחר והי' האיש אשר יבחר ד' הוא הקדוש רב לכם בנילוי" (טז, ז) וקרא שפיקח הי' מה ראה לשטות זו? – עינו הטעתו (רש"י)

יש לפרש הכוונה על פי דברי המגיד מקוויניץ זצ"ל, כי לפיכך נברא אדם בשתי עינים, אחד לראות גדלות הבורא והשני לראות שיפלות עצמו. וקרח היה מנושאי הארון, ואיתא במדרש (במדבר רבה ד, כ) ד'ארון נושא את נושאיו, על כן עינו הטעתו, עינו דייקא, זו העין של שיפלות עצמו, כי מפני שהי' במדרגה גבוהה כל כך לא ראה שיפלות עצמו. וזה שנאמר במשה (דברים לד, ז): "לא כהתה עיניו", היינו אף שמיום הוולדו עד יום מותו השכינה עמו ונדברה אתו פה אל פה, אף על פי כן לא כהתה העין של שיפלות עצמו.

(רבי מאיר שפירא מלובלין – אמרי דעת)

"המעט כי העליטנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כי תשתרר עלינו גם השתרר" (טז, יג)

יובן כי הנה דרך המושל, אשר יבוא להיות מושל מעצמו ואין לו ירושת שררה מזולתנו, הנה כשירצה מעמו שיניחו אותו מושל ושר עליהם, צריך שיתנהג עמהם בעונה יתירה וידבר עמהם בדברים רכים מאוד, ויראה להם שהוא רוצה להיות במינוי שררה זו לעבד עולם, לצאת ולבוא וללחום ולחמתם, ולתקן להם כל מחסורם וצורכם ולהשתדל בטובתם, כדי שבזה יפתנו ויתרצו לקבלו עליהם לשר ומושל, יען כי זו היא התחלת שררה שלו, ואם לא יהי' ברצונם, לא יקבלוהו עליהם, ותכף ומיד יבעט בו. וכאן אמרו לו: הנה אתה לא היית עלינו שר ומושל מקודם, ואין לך כח ירושה בזה מזולתך, אם כן עתה שאתה מבקש שתהיה עלינו שר ומושל, איך תבוא לבקש זאת בדרך שררה וממשלה? כי הלא אדרבה צריך אתה להתנהג עתה עמו בהכנעה ובדברים רכים, כדי שנהי' נמשכים אליך ונקבל שררותך. וזהו "כי תשתרר עלינו", מחדש, "גם השתרר", רוצה לומר שתעשה זאת גם כן בדרך שררה, כי הלא תחלת השררה לא צריך להתנהג בדרך שררה, ורק אחר שתחזיק בה אזי תשתרר כאשר תרצה, אבל לא מתחילה, שעדיין לא החזקת בה כראוי.

(רבי יוסף חיים – אדרת אליהו)

"ויחר למשה מאד ויאמר אל ד' אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם" (טז, טו)

אמר משה "אל תפן אל מנחתם" אל תפן אל קרבן שיקריבו לפניך ואל תפלה שיתפללו לך; כי כל הקרבנות, גם התפילה, יקראו מנחה בכתוב (רמב"ן) נורא ומבהיל לראות מכאן כח התפילה, שאפילו לחוטאים בנפשותם עוד הי' מקום להנצל בכח התפילה.

וכן מובא במדרש (שמות רבה יא, א) על הפסוק "ויאמר ה' אל משה השכם בבקר" וגו' (שמות ח, טז) "ורבי פנחס הכהן בן רבי חמא אמר: הדא הוא דכתיב (איוב לו, יג) "וחנפי לב ישימו אף, לא ישוועו כי אסרם", ומהו "לא ישוועו כי אסרם" אף על פי שהם רוצים לשוב להקב"ה, ובאין לעסוק בתפילה אינן יכולים, למה? כי אסרם שנעל בפניהם, כך הי' פרעה רוצה לעסוק בתפילה, ואמר הקב"ה למשה: עד שלא יצא, לך והתייצב לפניו. ומפרשים שם שדעת רבי פנחס שמה שכתוב "לפני פרעה" פירוש קודם פרעה, התייצב קודם שיתייצב פרעה, שתתייצב אתה בשם ה' לפניו קודם שיתייצב הוא לקרא בשם ה', וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות ו:): "אין עמידה אלא תפילה", וכן "יציבה" גם כן כמו שכתוב (שמות לד, ב) "יוצבת לי שם על ראש ההר" עיין שם. ורואים שאפילו פרעה לו הי' מצליח להתפלל הי' ניצול לגמרי, והי' צריך להפריע לו שלא יוכל להתפלל, ונורא לראות מזה כח התפילה.

(רבי יחזקאל לוינשטיין – מעלות התפילה)

לא חייבתי את הזכאי ולא זכיתי את החייב (במדבר רבה יח, י) וקשה מה הי' מתפאר משה בזה, הלא כל אדם מוזהר על זה?

ויתורף על פי מה דאיתא (ראש השנה כא):
'ביקש קהלת להיות כמשה לדון בלא עדים,
יצאה בת קול ואמרה (קהלת יב, י) "יושר
דברי אמת", הכלל, משה הי' יודע מה בליבו
של אדם והי' דן בלא עדים, ואיתא בגמרא
(אבות א, ח) 'כשבאין לפניך לדין יהיו בעיניך
כרשעים וכשנפטרין יהיו בעיניך כזכאין,
נמצא בכל דיין בתחילה הוא מחייב את אחד
מהן שלא בדין, וכשנפטרין הוא מזכה את
אחד מהן שלא כדין, אבל במשה לא שייך זה,
כי מתחילה הי' יודע מי החייב ומי הזכאי,
זהו 'שלא חייבתי את הזכאי כו'', כי ידע
מתחילה ועד סוף, מה שאין כן בשאר
(דיינים) שלא יכולין לעשות כן וק"ל.
(רבי צבי אשכנזי – שו"ת הישר)

**"ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי
הרוחת לכל בשר האיש אחד יחטא ועל
כל העדה תקצף"**
(טז, כב)
עיקר העונש לבעלי מחלוקת הוא לראשונים
שהחלו במריבה, ומעשה קרח יוכיח, שאף
שמה עשה כל הטובות והגדולות לישראל,
הוציאם מעבדות לחרות וגם אהרן הי' עמו,
וקרע את היס, ונתן להם את התורה, ונתן
להם את המן, וגם בעת שעשה קרח
המחלוקת היו אוכלים את המן ורואים את
הניסים הנעשים בכל יום במן כמפורש
במקרא, היו יכולים אנשים אחדים למשוך
אחריהם את כל עדת בניי ולהצותם על משה
ואהרן, ולאמר "כל העדה כולם קדושים
ומדוע תתנשאו על קהל הי'" (במדבר טז, ג),
וכאשר אמר הי': "אכלה אותם כרגע"
(במדבר טז, כא), טען משה "האיש האחד
יחטא ועל כל העדה תקצוף", וה' עשה כדברי
משה ולא כילה את העם, אף שכל העדה
השתתפה עם קרח ועדתו, מפני שהעיקר תלוי
במחרתי הריב הראשונים.
(רבי אליעזר גורדון – ספר הזכרונות)

**"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת
בתיהם ואת כל האדם אשר לקח ואת
כל הרכוש"**
(טז, לב)
**רבי יהודה אומר: באותה שעה נפתחו לארץ
הרבה פיות, שנאמר "בקרב כל ישראל" (ילקוט
שמעוני במדבר רמז תשנב)**
ותמוה לכאורה. ופירושו נראה לי דעל ידי
הנס הזה של פתיחת פי הארץ נודע כי הארץ
ומלואה נתונה תחת השגחה תמידית של
הקב"ה, ועל ידי זה יסוד הגדול לזה, כי 'עיני
ה' בכל משוטטות' (דברי הימים ב טז, ט)
וגם אנו נוכל לראות בכל בראויו אם נביט
בזה באמת, כמה וכמה פיות לארץ, לכל בור
ובר, ולכל אחד ואחד, ולכל רגע ורגע.
(רבי אהרן ברבי עזריאל היילדסהימר – שו"ת
רע"ז)

**ואמר רבי ירמיה (בר) (בן) אלעזר שלשה
פתחים יש לגהינם: אחד במדבר, אחד בים,
ואחד בירושלים (עירובין יט.)**
והוא תמוה דמה בא להודיענו בזה? ונראה
הכוונה בזה דלשושה דברים יש להן סיבות
והכנה לגהינם, וחשיב 'אחד במדבר', דהיינו
מה שנעשה במדבר במחלוקתו של קרח, ובה
מרמז עוון המחלוקת אשר הוא סיבה
לגהינם, וכן מוכח מהראיה שהביא הפסוק
דגבי קרח "וירדו הם וכיו" (במדבר טז, ג),
ואחד בים, דהיינו מי שיכול להוכיח ואינו
מוכיח, דהיינו החטא שעשה יונה ונענש
בטביעת היס. ואחד בירושלים היינו העוונת

שעשו בירושלים כמו שאמר (ישעיה ג, ה)
"יריבו הנער בזקן" וכיו"ל.
(רבי אפרים סאמונוב – אהלי אהרן)

**"וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה
ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך
הקהל"**
(טז, לג)
**"ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי"
(במדבר טז, ח) טוענים אתה כי כל השבט
ראוי לכהונה, ואין לאהרן יתרון עלכם בדבר,
הציעו טענותיכם לפני ד', "ואהרן מה הוא כי
תלינו עליו!"**

והנה הבין קרח מתוך דבריו של משה, כי
פשר שיזכה בדין לפני ד', בבקשו כהונה. עזב
את התורה וישם פניו ומגמתו רק אל
הכהונה, ולא בשם כל ישראל כבתחילה, כי
אם בשם שבטו, שראויים לכהונה, שגם הם
הצטיינו בעת חטא העגל כמו אהרן או יותר
ממנו, ומיד נתבטלה כוונתו הראשונה
והופרה עצתו, רצה תחילה להסית את העם
כולו נגד התורה כולה, ומעתה בני ישראל
כולם נשארו מבחוץ ונצולו, ובהגלות כבוד ד'
לעשות שפטים בעם, טענו שניהם, משה
ואהרן: "האיש אחד יחטא ועל כל העדה
תקצוף" (במדבר טז, כב).

וסוף דבר שנאבדו הרשעים מתוך הקהל,
ותכס עליהם הארץ. ואם נרכין אזיננו, עוד
נשמע קולם ממעמקי אדמה: 'משה אמת
ותורתו אמת, ואנחנו בדאים!' (בבא בתרא
עד.) והיו לאות לכל הבאים אחריהם לחלוק
על ד' ותורתו, כי סופם להיות אבודים מתוך
הקהל, ובאבדם המה מוסיפים עוז לתורת ד',
וקוראים המה לדורות עולם: 'משה אמת
ותורתו אמת והמה בדאים!'
כך היתה אחרית כל נביאי השקר, מכל
המינים השונים, שעמדו בישראל בבית
ראשון, וכן היתה אחרית ההילינייים
והצדוקים והבייתוסים בבית שני, והמינים
והקראים וכו' שאחר החרבן עד הרפורמים
והמשכילים שבדור האחרון, וכולם קוראים
המה מתוך האבדון אל כל ישראל הדבקים
בה', ונאמנים בבריתו: 'משה אמת ותורתו
אמת וכיו"ל.'
(רבי יצחק אייזיק הירשאוויץ – מיטב הגיון)

הליכות והלכות

מקצת דיני תולעים

הרבה בראים מצויים בעולם, מהם קטנים
ביותר, ורבים אף מיקרוסקופיים שאינם
ניתנים להבחנה בראיית עין, אלא רק בעזרת
אמצעי הגדלה במיקרוסקופ.

מוסכם על כל הפוסקים שדברים שאינם
ניתנים להבחנה בעין אנושית ללא אמצעי
עזר, אינם אסורים על פי התורה.
ואמנם חוש הראיה שנתן הבורא לאדם יכול
להבחין גם בדברים דקים ביותר, כך לדוגמא,
כל אדם בעל עיניים בריאות יכול להבחין
בנקודה בסוף משפט, אפילו בהדפסה זעירה
(0.2 מ"מ).

כל החרקים אודותם אנו דנים הם גדולים
יותר מנקודה בסוף משפט. ברור איפוא כי
מבחינת הראיה בעצמה אין שום מניעה
למצוא את החרק, אלא שהגורמים מקשים
על הבדיקה וכן מקשים על שימת הלב
וההבחנה.

לדוגמא, על תות השדה מצוי חרק קטן בגודל
13 מילימטר (האקרית האדומה), שצבעו
חום-אדום, וקשה להבחין בו כשהוא על תות
השדה, אולם אם מניחים אותו על רקע לבן,
ניתן להבחין בו בקלות כמו כן על תמר
מצויים לעיתים תולעי עש שהתייבשו, וצבעם
חום כצבע התמר ורק בבדיקה כנגד האור
ניתן להבחין בהם.

בוודאי אין זה הגיוני ונכון לומר שאם
התולעת נמצאת על רקע לבן, וקל להבחין בה
היא אסורה, אבל אם אותה תולעת נמצאת
על רקע דומה לצבע גופה וקשה להבחין בה,
היא תהיה מותרת באכילה...

לכן צריכין לעיתים להשתמש באמצעי עזר,
כדי להקל על הבדיקה, כגון: בדיקה כנגד
מקור אור, ניפוי או שיטות ניקוי אשר יסירו
את התולעים, כפי שיפורט בחלק הבדיקות,
ולעיתים אף הגדלה לזיהוי החרקים.

כאמור, כל אמצעי העזר באים רק לעזור לנו
לגלות את אותם התולעים, שמפאת גודלם
ניתן לראותם בעין בלתי מצויידת.

המאכלים החייבים בדיקה

א. מאכלים שדרכם להתליע, אסור לאוכלם
מבלי לבדוקם, "שמה יש בהם תולעים".
ב. "מאכלים שדרכם להתליע" הכוונה היא
בין למאכלים שברוב הפעמים מצויה בהם
נגיעות, והגדרתם – "מוחזק כנגוע".
לדוגמא: כרוב, תאנים, וכד'. ובין למאכלים
שרק לעיתים מצויה בהם נגיעות והגדרתם –
"מיעוט המצוי".

לדוגמא: אפרסקים, שזיפים, אורז, שעועית
יבשה.

ג. חיוב הבדיקה חל גם כאשר ידוע שרוב
המאכל שלפנינו נקי ורק חלק ממנו עלול
להיות נגוע (אך אין יודעים איזה חלק נגוע).
חייבים לבדוק את כל המאכל.

לדוגמא: 1. למרות שרק חלק מן השעועית
שבשקית עלולות להיות נגועות. יש לבדוק
את כל השעועית שבשקית.

2. למרות שרק חלק משקיות האורז נגועות
יש לבדוק כל שקית ושקית.

ד. מאכלים שאין דרכם להתליע, אין חיוב
לבדוקם.

"מאכלים שאין דרכם להתליע" הכוונה היא
למאכלים שבאופן רגיל נקיים, ורק לעיתים
נדירות מצויה בהם נגיעות, והגדרתם,
"מוחזק כנקי".

לדוגמא: אבטיח, סוכר, קוקוס.

ה. מאכל המוחזק כנקי, שאין חיוב לבדוקו,
אם נמצא בו שלוש תולעים חייבים לבדוקו"
לדוגמא: קוקוס טחון שנמצאו בו שלושה
חרקים, חייב בדיקה.

ו. מאכלים המוחזקים כנקיים, למרות שאין
חיוב לבדוקם, מן הראוי להתבונן בהם
תמיד, ובכך להנצל מאיסורים רבים.

ז. מאכל המוחזק כנגוע והסירו ממנו את רוב
התולעים, אך ברור שמקצתם נותרו במאכל,
דינו נשאר כ"מוחזק בתולעים", ולא
כ"מיעוט המצוי".

לדוגמא: ברוקולי או כרובית שנשטפו במפעל
להקפאת ירקות, באופן שחלק מהתולעים
נותרו בין הפרחים הקטנים, דינם כמוחזק
בנגיעות.

שבת שלום
למוד מהנה!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845) 371-8313

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-371-8313	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנוח, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

העוור הוכתר בשם הנ"ל משום שהי משנן תמיד משניות בעל פה.

תחינה שאנצל מן המוות בזכות החסד שעשיתי במשך תקופה ארוכה עם הבחור העוור. והנה, אנחנו מגיעים אל קיר המוות, והגרמני שולח בי את עיניו הטמאות, ואינו מסיר את מבטו. לפתע, הוא פונה אליי ואומר 'חיים, אתה בחור כל כך יפה; חבל לי עליך, שתמות כאן ליד הקיר. בוא נעשה עסק, אני אירה לכיוון שלך, אבל אזוי את קנה רובה כמה סנטימטרים ואחטיא את המטרה במכוון, כדי שהכדורים לא יפגעו בך. באותו רגע, שא את רגליך וברח מן המקום כל עוד רוחך בך, וכך אוכל להצטדק במפני מפקדיי, ולומר שברחת... ועד שמישהו מבין המפקדים יקלוט מה קרה, אתה כבר תהי' הרחק מכאן',

היהסכם' הלא-יאומן בוצע, ובתוך מחצית הדקה הי' כבר הבחור חיים קרייזווירט מחוץ למקום, בהימלטו למקום מבטחים. מעשהו של הגרמני הי' נייגוד לכל הנורמות המקובלות. אי אפשר הי' להעלות על הדעת באופן טיבעי התרחשות שכזו.

הגר"ח סיפר כאמור את המעשה המדהים בדניר של 'עזר מציון', והשומעים הזדעזעו למשמע אוזניהם. ואז הוסיף הגאון את המשפט הבא: "ראו נא גם ראו מה אפשר לזכות על ידי חסד! הרי כל התורה שלמדתי מאז ועד היום, ואנחנו נוסף כל התורה שלימד והרביץ לעם ישראל במשך למעלה מ-60 שנה, באה לעולם רק בזכותו של החסד שעשיתי עם העוור". (עלינו לשבח עמ' פב, פג)

הנער העוור ישן שנת-ישרים במיטה הגר"ח ניסה לחפש אכסנייה בעיר, ולא מצא, 'ומכיון שגם בישיבה לא הי', כאמור, כל סיכוי לקבל מיטה עבורו. נתתי לו את מיטת-י שלי שישן בה, סיפר הגר"ח למשתתפי הדינר. הבחורים שבאו בלילה אל החדר, ראו שהנער העוור ישן שנת-ישרים במיטה, ומי שעתיד לצמוח לאחד מגדולי הדור ולהנהיג את כל יהדות אירופה בשנותיה הקשות, ישן על הרצפה.

והי' זה, סיפר הגר"ח ברבות הימים, לא לילה אחד ולא שניים. הבחור שהה בוורשה זמן רב, וכל אותם לילות הקרובתי בעצמי, ונתתי לו לישון במיטתי, כשאני מתייסר בשינה על הרצפה. כאשר הגיעה תקופת המלחמה, והנאצים ימ"ש הגיעו לישיבה, היינו עדים - סיפר הגר"ח זצ"ל - למחזות איומים. הגרמנים נכנסים להיכל התורה כשהם מצויידיים בשמותיהם של כל הבחורים, הם בחרו לעצמם קיר-מות מחוץ לישיבה, והביאו לשם את הבחורים, כל אחד בנפרד, ירו בו והרגוהו. אוי, יקום השם שפך דם-עמו. לעינינו.

והנה, הגיע תורי. הגרמנים הכריזו את שמי, ודרשו שאצא החוצה. שם כבר המתין לי 'התליין' שלקח את כל הבחורים אל קיר המוות, והרגם. מרגע זה, שבו הייתי בידיו של הגרמני, היו לי 2 דקות כדי להתייחד עם בוראי.

הגרמני אינו מסיר את מבטו

גם כאשר היתה חרב חדה מונחת על צווארו של הגאון זצ"ל, לא התייאש מן הרחמים. החילוני לבכות לפני הקב"ה, סיפר הגר"ח, והתפללתי שאזכה להינצל, ואם אין בכוחה של התורה שלמדתי להגן עלי, אזי אני מפיל

מדרשי חכמים

"אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו" (טז,יד)

ארבעה הם שפתחו ב"אף" ונאבדו באף (ככעס ובחרון ה'); ואלו הם: א. הנחש (נחש הקדמוני, שפיתה את חווה) - שנאמר: "ויאמר אל האישה (אל חווה): אף כי אמר אלהים..." (בראשית נ, א). ב. שר האופים (של מלך מצרים בימי יוסף) - שנאמר: "ויאמר אל יוסף: אף אני בחלומי" (שם מ, טז). ג. עדת קורח, שנאמר: "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו..." ד. המן (צורר היהודים במלכות אחשוורוש) - שנאמר: "ויאמר המן: אף לא הביאה אסתר המלכה.. אל המשתה.. כי אם אותי" (אסתר ה, יב).

מעשה חכמים

סיפורו של הרב חיים קרייזווירט זצ"ל

הישיבה בה למדתי, סיפר הגר"ח זצ"ל, לא היתה מצויידת באביזרי התפנוקים הקיימים כיום בישיבות. בהעדר מיטות ותנאי-פנימייה סבירים, לא אחד ולא שניים מן הבחורים ישנו על הרצפה. פשוטו כמשמעו. אני, שזכיתי לומר שיעור בישיבה כבר בגיל 17, קיבלתי מיטה.

יום אחד הגיע לישיבה בחור עוור, בשם 'ישעיה'לה משנה", שהחל אף הוא ללמוד עם הבחורים. הבחור הגיע לוורשה לטיפול בעיניו, ונישלח אל הגר"ח קרייזווירט על ידי האדמו"ר בגרודזינסק כדי שיסדר לו אכסנייה בעת שהותו בעיר הבירה הפולנית.

הילולא דצדיקא

יום שיש	יום שבת	יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי
ד תמוז	ה תמוז	ו תמוז	ז תמוז	ח תמוז	ט תמוז	י תמוז
רבי יעקב מבעלי התוס' רבי יעקב ב"ר מאיר רבי פנחס הלוי הורובין מניקלשבורג מו"ם הפלאה	רבי כלופה ברוך השני מו"ם שמחה יששון על ההגדה	רבי ברוך פרנקל תאומים מו"ם ברוך מעם	רבי אליהו סלימאן מו"ם תנא דבי אליהו ובי שמחה בנוגם אלתר האדמו"ר מגור	רבי חיים משאש מו"ם נשמת חיים	רבי ולמן פורקצן מו"ם או"ם למוות רבי יקותיאל יהודה הנדב"ש מו"ם האדמו"ר מקליוונוב רבי משה חב"וני מו"ם משאת משה	רבי ישראל יעקב אלגזי מו"ם ארעה דרבנן
שקיעה 8:33						שקיעה 8:32

זכות הדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה